

OPBOUW

WEEKBLAD TOT OPBOUW VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

uitgave van de gereformeerde persvereniging opbouw

Het vaste fundament

„En Petrus zei tot Hem: 'Here, Gij weet alles,
Gij weet dat ik U liefheb....'”

(Johannes 21:17b)

Inhoud

- 129 Ds H. J. van der Kwast,
Het vaste fundament
- 130 Drs H. de Jong,
Antwoord aan dr D. Hol-
werda (4)
- 130 Ds A. H. Algra,
Pastorale Notities
- 132 D. W. L. Milo,
Wie was Pontius Pilatus?
- 133 H. Algra,
Schizofrenie in de Sovjet-
Unie
- 133 P. C. van Wijk,
Terloops ...
- 134 T. Hoekstra
In Uw Handen (ex libris)

Overall in de wereld waar het evangelie van Jezus Christus verkondigd wordt zal gesproken worden over Simon Petrus. De meeste mensen vinden hem een sympathieke man, zo spontaan in zijn uitingen. Dat juist hij de Meester verloochende ... In grote enthousiasme was hij Jezus gevolgd. Hij was vol goede wil en had alles voor de Meester over. Hij was bereid voor Hem te sterven. In de hof van Gethsémané heeft hij dat bewezen. Sloeg hij niet, alleen, op de vijand in. Er is veel goeds van deze discipel te vertellen. En toch kwam hij tot die verschrikkelijke daad in de hof van de hogepriester. De Schrift wijst ons duidelijk de oorzaak van dit alles aan. Al hoorde Petrus tot de intimi van Jezus; hij kende zijn Meester maar slecht, want hij wilde van Zijn lijden en sterven niet weten. Als de nood aan de man zou komen was Petrus bereid naast de Heiland te strijden en zo nodig met Hem te sterven. Petrus had ook weinig zelfkennis, want hij dacht in eigen kracht tegen de verleiding bestand te zijn. Juist daarom was zijn val zo smadelijk en diep. Ondanks herhaalde waarschuwing heeft hij de Meester, toen het er op aan kwam, drie maal verloochend. Onder mensen is er dan geen vervolg meer mogelijk. In de nood leert men zijn vrienden kennen. Menselijke wijsheid zou tot de conclusie komen dat het van dat uur aan „uit was” tussen Jezus Christus en Petrus. In het koninkrijk der hemelen is het anders. Als Jezus Christus uit de doden is opgestaan is er een vervolg. Wanneer een aantal discipelen bij de openbaring aan de zee van Tiberias, als vanouds, met de Heiland de maaltijd heeft gehouden, mag een berouwvolle Simon opnieuw van zijn liefde getuigen.

Het evangelie toont ons dan een ander mens. Niet langer stelt Petrus zich boven de anderen. Hij legt geen dure beloften van trouw af. Hij staat met lege handen en heeft niets om zijn liefde te bewijzen. Hij kan zich alleen beroepen op het feit, dat Jezus die de harten kent weet dat Petrus hem liefheeft. Niet de dappere Simon, die roemde in zijn trouw, maar de ootmoedige Petrus, die Christus' genade aangreep, werd aangenomen om de schapen van de kudde te weiden. Op deze Petrus is de gemeente gebouwd. Hij was een levende illustratie van ontferming en genade. In de kracht van die genade is Petrus trouw geweest tot in de dood. Hij bouwde op het vaste fundament dat Jezus Christus in zijn dood en opstanding had gelegd. En onze Koning schaamt Zich niet voor Petrus en andere zondaren die tot Hem komen. Voorwaar, een blijde boodschap.

H. J. van der Kwast, Heerde

Jaarvergadering Opbouw

Op de Opbouw-jaarvergadering, 28 april a.s., hoopt drs H. de Jong te Amsterdam te spreken over de geestelijke achtergrond van het anti-raketen-besluit van de Synode der GKN, onder de titel „Zij zijn aards gezind” (Philip. 3 : 19). Aanvang 10.30 uur in de Jeruzalemkerk te Utrecht. Vanaf 10.00 uur is er gelegenheid om nog een kopje koffie te drinken.

Antwoord aan dr D. Holwerda (4)

Dit wordt het laatste artikel van deze reeks. Ik ben mij bewust dat ik op lang niet alles van het vele dat dr H. geschreven heeft ben ingegaan. Ik heb daaruit een keus moeten maken. Dat heb ik naar eer en geweten gedaan door de meest essentiële punten voor beantwoording uit te kiezen. Dr H. - en de lezer! - zal mij daarvoor wel ten goede willen houden. Eén kwestie is nu nog overgebleven van de vier die ik aan het begin van de reeks noemde. Ze gaat over een tekst die dr H. enige malen ter sprake brengt als een parallel van Romeinen 11 : 25, namelijk Lukas 21 : 24b: „En Jeruzalem zal door heidenen vertrapt worden, totdat de tijden der heidenen zullen vervuld zijn”. „...Totdat de volheid der heidenen zal zijn binnengegaan”, hebben we in Romeinen 11 : 25 gelezen en dr H. schrijft: „Men ontkomt hier toch moeilijk aan een vergelijking met Lukas 21 : 24 (...), een tekst die ook Nestle, Aland en vele commentatoren aanhalen”. Wat hiervan te zeggen?

Ondeugend

In de eerste plaats iets ondeugends. We hebben hier weer een 'totdat'-zin vóór ons, waarover we het in het tweede artikel uitvoerig hebben gehad. Ook hier zouden we het 'totdat' weer kunnen laten afwisselen met 'voor zolang als', als volgt: „...en Jeruzalem zal door heidenen vertrapt worden, voor zolang als de tijden der heidenen in vervulling gaan”. Men kan dus letten op het toekomstige tijdstip waarop de handeling (het vervuld worden) zal zijn voltrokken en op de periode gedurende welke deze handeling verloopt. Dat maakt volgens mij niet veel uit. Maar laten we niet in herhaling vallen.

Dezelfde termijn?

Een tweede opmerking is dat we dr H. kunnen toestemmen dat de tekst uit Lukas inderdaad op die uit Romeinen lijkt. Ook hierin gaan we mee dat deze gelijkenis gelegen is in het feit dat in beide gevallen aan de heidenen een termijn wordt gesteld: in Lukas voor het vertrappen van de heilige stad, in Romeinen voor het binnengaan van de volheid. Maar toch komen we nu voor de vraag te staan of het in beide gevallen om dezelfde termijn gaat. Als twee teksten op elkaar lijken, wil dat nog niet zeggen dat we de één met behulp van de ander kunnen uitleggen. We hebben gezien dat in Romeinen 11 de termijn voor het binnengaan van de heidenen samenviel met de periode van de nieuwtestamentische bedeling. Dat kan niet het geval zijn met de tijden der heidenen in Lukas 21. Immers, wij maken het vandaag de dag mee dat Jeruzalem niet langer door de heidenen vertrapt wordt, terwijl de geschiedenis nog in haar voortgang is. Dus het tijdelijke van 'de tijden der (vertrappende) heidenen' is gebleken, maar 'het binnengaan van de heidenen' in Gods Koninkrijk gaat nog voort. Als ik naar een land als Korea kijk, dan denk ik dat het daar nog maar net begonnen is. En dat valt van meer streken in de wereld te zeggen. Bij gevolg zijn 'de tijden der heidenen die vervuld worden' niet dezelfde als die waarin 'de volheid der hei-

den dagen dat jullie daar verbleven' (letterlijk vertaald). Er zit iets opzettelijk raadselachtigs in zulk soort zinnen. Lukas zal bedoelen te zeggen dat al mogen dan de heidenen hun lusten bot vieren op de heilige stad, God in de hemel de maat van hun dagen daarvoor bepaalt. En dit is daarbij zeker: het vertrappen van de heilige stad is een tijdelijke zaak. Want God wil 'Jeruzalem' kennelijk niet weg hebben uit de wereld.

En daarna?

En wat gebeurt er nu na die tijden der vertrapping? Hier zijn we bij een kritisch punt aangekomen. Als dr H. en anderen met hem gelijk hebben, dat het in Lukas 21 : 24b over hetzelfde gaat als in Romeinen 11 : 25, en ook hierin bijval verdienen dat het in Romeinen 11 om een eindtijdelijk herstel van Israël gaat, dan is de konklusie onontkoombaar dat bij dat eindtijdelijke zalig worden van geheel Israël de stad Jeruzalem een centrale rol zal gaan spelen. Met andere woorden: het aan elkaar koppelen van de twee teksten uit Lukas en Romeinen, zoals dr H. dat voorstaat, haalt de hele leer van het duizendjarig rijk in huis. Ik zeg niet dat dr H. dat bedoelt. Ik tenminste ken hem niet als een chiliast. Ik ken hem wel als een knap filoloog. Tegen die achtergrond heb ik zijn artikelen ook gelezen. In gedachten zag ik hem tegenover mij staan, met de handen in de lucht, zeggende: „Ik hoop dat het drs De Jong nu duidelijk is geworden dat ik (...) in Gods geopenbaarde Woord tegen glasheldere en glasharde taalkundige gegevens op-

loop, en niet zie, hoe ik met een goed filologengeweten daar omheen kan” (H.'s tweede artikel). Welnu, met hem dáárover van gedachten wisselend wil ik hem waarschuwen voor een konsekwentie uit zijn betoog die waarschijnlijk veel verder gaat dan hem lief is. Vaker heb ik het gezien dat mensen die op strikt exegetische gronden in Romeinen 11 een geloofstoekomst voor heel Israël aangeduid vonden, via de wissel 'Romeinen 11/Lukas 21' in het chiliasme terecht kwamen. Is dat dan zo erg? Nu, dit hersenschimmige dogma heeft al heel wat geestelijke energie van Gods volk verslonden. Het heeft voorts de hiernamaals-verwachting ontledigd en is tenslotte een gemakkelijke brug naar aardsgezindheid. Dat is nogal wat! Maar stil, ik merk dat ik nu op de beleer-tour ga. Laat ik het liever mezelf nog wat moeilijker maken. Lukas zegt toch maar dat er in de geschiedenis een einde komt aan de vertrapping van Jeruzalem! Dus: daarna breekt er duidelijk een heilstijd aan voor de heilige stad. En waar kan dat anders mee samenhangen dan met de bekering van het joodse volk? Of niet soms? Het klinkt allemaal erg aanneemelijk. Toch rept Lukas over het daarna met geen woord. Zeker, een heilstijd voor Jeruzalem behoort tot de mogelijkheden die de evangelist openlaat, maar ze behoort op geen enkele wijze tot de inhoud van de tekst. Het zou bijvoorbeeld ook mogelijk zijn dat na de vertrapping door de heidenen Jeruzalem de zetel van de antichrist wordt. Dat lijkt een absurde overweging, maar toch niet zó absurd in het licht van wat Paulus over de antichrist schrijft in 2 Thessalonicenzen 2 : 4: „...zodat hij zich in de tempel Gods zet, om aan zich te laten zien

DOOR H. DE JONG AMSTERDAM

denen binnengaat'. De tijden der heidenen uit Lukas 21 kunnen we omschrijven als de gelegenheid die de heidenen krijgen om Jeruzalem te treden en de betreffende tekst zou als volgt (vrij) te vertalen zijn: „...en Jeruzalem zal door heidenen vertrapt worden voor zolang als die daar de tijd voor krijgen.

Lukas zegt op geen enkele manier hoe lang dat zal duren. Hij gebruikt een konstruktie die dat opzettelijk wat in het vage houdt; een zinsbouw die enigszins doet denken aan die van Deuteronomium 1 : 46: „En jullie verbleven te Kades vele dagen, naar

JARIGE

In het begin van november 1941 logeerde prinses Juliana met haar kinderen bij de president van de Verenigde Staten van Amerika, Roosevelt, in het landhuis van de Heer en Mevrouw Roosevelt bij Hyde-Park aan de Hudson. In dat huis had de prinses de mogelijkheid om rechtstreeks tot het Nederlandse volk te spreken, tot dat gedeelte van het volk dat onder de macht van de Duitsers was. Het huis in Hyde-Park had, om zo te zeggen, een zend-mogelijkheid en de prinses was blij, dat ze er gebruik van maken kon. Ze vertelde ons, in Nederland, dat ze in de bibliotheek van de president was, bij de microfoon die hij daar had, maar ze legde meteen haar hart open, door te zeggen dat ze „eergisteren, zondag...” naar de kerk geweest was, daar in Hyde-Park, in de kleine Nederlandse kerk „die meer dan 150 jaar geleden door Hollandse kolonisten gebouwd werd” en „daar richtten wij, die daar verzameld

Pastorale Notities

DOOR A. H. ALGRA MAASSLUIS

waren, onze gebeden tot de Heere God, en toen heb ik u zeer NABIJ gevoeld. Ook gebeden overspannen in een oogwenk de oceaan en zij hebben zich zeker verenigd met die, welke diezelfde zondag uit uw overkropt gemoed zijn opgestegen. Twijfelt niet: zij zullen verhoord worden!”
De prinses sprak niet van gebeden in het algemeen, maar van haar gebeden voor de vrijheid en wat zij daaronder verstond had ze twee weken tevoren gezegd in een rede tot een vrouwenorganisatie. Zij maakte toen een belijdenis van de Nederlandse Chris-

telijke studenten tot de hare: „Ik geloof niet in een heilige natie, een heilig ras, een heilige beschaving, maar in een heilige kerk. De gemeenschap des Heeren is niet in een heldenvolk, maar in hen die van Christus zijn. Ik geloof niet in een God die aan de zijde staat van de sterkste bataljons en hen zegent, en die de wereld uitlevert aan dwingelanden. Ik geloof in een God die de zondaren tot zich neemt, de wereld belooft aan de ootmoedigen en aan hen die hongeren en dorsten naar rechtvaardigheid en rechtschapenheid”.
Het valt je op, hoe de punten van wrijving en botsing der meningen veertig jaar geleden dezelfde waren als ze nu zijn, nu we opnieuw de opkomst beleven van nazisme, racisme en militarisme. Overigens, uit repekt voor haar, die maandag 75 jaar wordt, voorzien we bovenstaande twee citaten uit haar toespraken niet van verder commentaar: het is beter de jarige het woord te laten.

dat hij een god is." Ik zeg: dat is óók mogelijk. Een derde mogelijkheid is natuurlijk dat Jeruzalem nadat de heidense haat tegen de plaats van Gods vroegere woning is uitgeraasd, een gewone stad onder de steden der wereld wordt, met ook een christelijke gemeente van Joden en niet-joden in haar midden als teken van God's blijvende trouw. Als ik mocht kiezen dan zou mijn voorkeur daarnaar uit gaan. Nu Israël voor een eigen staatsvorm gekozen heeft, is immers elke vermenging daarvan met een religieuze gedachte alleen maar gevaarlijk, onverschillig of er voor Israël een heilstijd dan wel een onheilstijd aan zou breken. Maar, zoals gezegd, bij Lukas staat niets van dat alles. En ik voer er nu het pleit voor dat we niet de witte vlekken van de ene tekst bij Lukas met behulp van een twijfelachtige exegese van de andere tekst uit de Romeinen zullen inkleuren. De beide teksten moeten apart bekeken en afzonderlijk uitgelegd worden. Pas dan kan gezien worden af het verband er tussen verder gaat dan een uiterlijke gelijkenis.

Twee of drie bedelingen?

„Totdat de volheid der heidenen zal zijn binnengegaan”, - van de uitleg van deze woorden hangt veel af. Geeft dr H. van deze woorden een goede omschrijving als hij zegt (in zijn derde artikel): „...een 'omslag' in de *generale* positie t.o.v. het heil is op komst, voor de heidenen en voor Israël”? Laten we dan eens ter toetsing de verzen lezen uit Romeinen 11, die volgen op het gedeelte dat het hoofdonderwerp van ons gesprek vormde, namelijk vanaf v. 28. Vooral in de verzen 30 en 31 vinden we de bekende heen-en-weer-beweging tussen Israël en de volken. Toch, wat is hier een opletend lezen vereist om niet het heen-en-weer te krijgen. De tekst luidt aldus: „Want evenals *gij eertijds* aan God ongehoorzaam waart, maar *nu* ontferming hebt gevonden door *hun* ongehoorzaamheid, zo zijn ook *dezen nu* ongehoorzaam geworden, opdat door de *u* betoonde ontferming ook *zij thans* ontferming zouden vinden”. Duidelijk neemt de tekst je mee in een 'pendelbeweging' (Ridderbos), maar het woordje 'thans' op het eind valt uit de toon. Dat woordje is in de handschriften dan ook omstreken. Er zijn belangrijke manuscripten waarin het geheel ontbreekt, en er zijn enkele minder belangrijke die in plaats van 'thans' een woordje hebben dat je hier inderdaad eerder zou verwachten, namelijk 'later' ('eertijds', 'nu',... 'later'). Als iemand mij zou kunnen aantonen dat dit 'later' de juiste lezing was, dan zou ik geloof ik over Romeinen 11 nooit meer een mond open doen. Gewoon omdat ik er dan niets van snapte, gezien mijn uitleg van het voorafgaande. Maar de lezing 'later' is van later. De lezing 'thans', hoe aangevochten ook, heeft de beste getuigen achter zich, terwijl ook het verrassende van dit woord voor zijn echtheid pleit. Dit 'thans' nu betuigt

dat er in het heil slechts twee en niet drie bedelingen zitten.

Het heil blijft niet verspringen. Nadat het de grote 'omslag' gemaakt heeft van Israël naar de volken, is het heil niet langer partikulier, (beperkt tot één categorie, hetzij heidenen, hetzij Joden), maar werkelijk universeel, 'het onderscheid der volken nu weggenomen zijnde' (D.L. III/IV, 7). Het 'na-elkaar' van Israël en de volken is nu in de nieuwe bedeling geworden tot een 'naast-elkaar'. Zo zegt het heilgeheimenis van Efeziërs 3 : 6: „...dat de heidenen medeërfgenen zijn, medeleden en medegenoten van de belofte in Christus Jezus door het evangelie...”, en zo zegt het óók het heilgeheimenis van Romeinen 11 : 25, dat een soort tegenhanger van dat bij de Efeziërs is: „...een verharding-tende is het voor Israël geworden (en wel) voor zolang als de volheid der heidenen binnengaat.”

Ten dele

Een verharding-tende. Het begin van Romeinen 11 deed deze genadige beperking niet vermoeden. In v. 7 schreef Paulus de Joden, behoudens het uitverkoren deel, eigenlijk af. Zij zijn verhard geworden, en wel: 'tot de dag van heden' (v. 8) en 'voor goed' (v. 10). Dat oordeel is in perfecte overeenstemming met wat de apostel al in een vroegere fase van zijn dienst over de Joden geschreven had: „...De toorn is over hen gekomen tot het einde” (I Thessalonicenzen 2 : 16). Maar dan, na dat zware oordeel, begint Paulus in Romeinen 11 : 11 e.v. toch te nuanceren, want hij weet dat de Here God in de toorn aan het ontfermen gedenkt (Habakuk 3 : 2). De verkiezing der vaderen (v.

28) is toch nog niet uitgewerkt in het uitverkoren deel, zoals de apostel dat konkrèet vóór zich ziet in de jonge christelijke gemeenten. En zo komt hij dan met het geheimenis van v. 25, dat er namelijk een *blijvend* 'naast-elkaar' zal zijn van Israël en de volken, van de 'rest' van Israël plus de geroepenen uit de volken. Want, hoezeer het zich ook anders liet (en laat!) aanzien - „een verharding-tende is het voor Israël geworden”, in de genadige beschikking van de Almachtige.

Dr H. schrijft in zijn derde artikel: „Wanneer ik in een periode van hevige droogte, waarin het grootste deel van de planten in mijn tuin verschroeit, mijn vrouw wil bemoedigen en haar zeggen: „er zullen toch telkens nog wel een paar bloemetjes in bloei raken”, acht dJ. het dan denkbaar, dat ik me zo (negatief) zou uitdrukken: „verdroogd staat een deel van de planten erbij”? Ja, antwoord ik, er is inderdaad een situatie denkbaar dat ik met reden me aldus zou kunnen uitdrukken. Wanneer namelijk mijn deskundige tuinman eerder gezegd had: spit de zaak maar om! Dan zou het een evangelie, een blijde en geheimnisvolle boodschap zijn, wanneer ik mijn vrouw kon meedelen: een verdrooging-tende is het voor de planten geworden! Het geheimenis-karakter van Romeinen 11 : 25b treedt pas zonneklaar aan het licht tegen de achtergrond van wat de apostel in Romeinen 11 : 7-10 zo definitief over Israëls verharding had opgemerkt.

Verontschuldiging

Tot zover mijn beantwoording aan dr Holwerda. Ik heb de neiging mezelf tegenover de lezers te verontschuldigen omdat ik veel van ze gevraagd

Redactie

Ir. A. W. Biersteker
T. Hoekstra
Drs. H. de Jong
Drs. P. J. van Kampen
Mr. dr. J. Meulink
D. W. L. Milo
Ds. E. R. Postma
Drs. W. G. Rietkerk

Adres van de Redactie:

Ds. K. Muller, Dovenetel 45,
8446 SH Heerenveen
Tel. 05130-20476

Kerknieuws / Uit breder kring

M. J. F. van der Wal
Brugakker 60-17
3704 RA Zeist
Tel. 03404-61525

heb. Toch is het ook voor de gemeente wel eens goed een exegetisch-theologisch gesprek aan te horen. Zij kan dan merken wat voor een denk- en arbeid er achter preken maken staat. Niet achter het maken van moeilijke preken, dat bedoel ik niet, maar juist achter het maken en houden van eenvoudige en duidelijke preken. Het zou voor de gemeente een aanleiding kunnen zijn om voor de arbeiders in het Woord te bidden. Zij hebben dat nodig, heus! En bedenk wel: in een kerk die geen theologie meer bedrijft, wordt de prediking niet eenvoudig, maar onnozel. Juist voor eenvoudige en duidelijke prediking is theologie een 'must'.

Maar die theologie moet dan niet buiten de gemeente om bedreven worden. Daarom is het een goed ding dat dit gesprek in ons blad gevoerd werd.

Ontmoeting

Op zaterdag 12 mei a.s. zal in de Veluwehal te Barneveld een 5e ontmoeting plaats vinden tussen leden van de Nederlands Gereformeerde Kerken en de Christelijke Gereformeerde Kerken.

Aanvang 9.45 uur.

Onderwerp: „Weerbaarheid”.

Sluiting 16.00 uur.

Opbouw en samenbinding

Voor de vijfde keer is er voor alle leden van onze kerken de gelegenheid elkaar in ontspannen sfeer te ontmoeten en te spreken. Opbouw en samenbinding zijn het resultaat van de ontmoetingsdagen naar het getuigenis van velen.

Een ideaal van de werkgroep is een groeiend contact tussen de Ned. Ger. en de Chr. Ger. Kerken. Daarom zijn alle Chr. Geref. broeders en zusters met hun kinderen van harte welkom. Voor hen zal ds M. de Boer geen onbekende zijn.

Programma Grote Hal

Samenzang met oude en nieuwe liederen.

Drie sprekers over het thema „Weerbaarheid”:

- ds A. H. Algra: weerbaar eertijds
- ds M. de Boer: weerbaar altijd
- drs P. van Kampen: weerbaar eendaags.

Vraaggesprek met mevr. Prins-van Veelen over haar bezoek aan de zendsterreinen in Zuid-Afrika.

Fluïtmuziek.

Forumgesprek over het thema van deze dag.

Keuzeprogramma

Orgelconcert.

Concert door blokfluitconsort.

Film. Prisonland over kampen achter het IJzeren Gordijn.

Informatie over kinderbijbels en dagboekjes voor jongeren.

Catechisatie, het kan ook anders.

Literatuur.

Zang en dansgroep met Israëlische dansen.

Concert door gospelzangeres Karen Lafferty.

Kinderfilm.

Tienerprogramma

Bijbelstudie, zingen, discussie, diashow, cabaret, gospelmuziek.

Kinderprogramma's

's Morgens en 's middags worden er boeiende kinderprogramma's verzorgd voor de leeftijdsgroepen van 4-6 en van 6-12 jaar.

Crèche

Opgave van uw kind(eren) voor de crèche is beslist noodzakelijk in verband met het aantal boxen, fietsjes en ander speelgoed, waarvoor gezorgd zal worden. Alleen voor baby's die moeten slapen blijft de crèche ook in de middagpauze van 12.00-13.00 uur geopend. Opgave kan bij de contactpersoon van uw eigen gemeente of bij dhr. J. A. T. Berg te Barneveld, tel. 03420-17301.

Stands

Voor degenen, die iets ter informatie of te koop hebben aan te bieden, dat in het raam van de „Ontmoetingsdag” past, is er nog de mogelijkheid een stand te huren. Helaas kan niet toegestaan worden dat er folder- of ander propagandamateriaal voor welk doel ook vooraf op de zitplaatsen worden neergelegd of elders bij en in de hal wordt aangeboden. Inl. bij S. Grijpstra, Kalmoesingel 32, 8265 CR Kampen. Tel. 05202-15466.

Wie was Pontius Pilatus?

Van iemand, die ongewenst in een gezelschap is beland, zegt men wel: hij zit er tussen als Pilatus in het Credo. Anders gezegd: hij is daar niet op zijn plaats.

Nu is het ook merkwaardig genoeg, dat de rechter van onze Heiland, die het doodvonnis gaf, in onze belijdenis is terecht gekomen en elke Zondag in de kerk wordt genoemd. We menen deze afschuwelijke man nu wel te kennen. Maar wat weten we eigenlijk van hem?

De Bijbel geeft natuurlijk de eerste informatie. Pilatus was wreed¹⁾, omkoopbaar en daarom kwetsbaar²⁾, een gunsteling van keizer Tiberius en stadhouder over Judea tijdens Jezus' omwandeling op aarde. Hij was het dus, die het Romeinse gezag vertegenwoordigde en hij was het die aan het door de Joodse voormannen geëiste doodvonnis rechtskracht moest geven. Hij deed dat onder zware druk, wetende dat het vonnis onrechtvaardig was. Hij deed het zelfs, nadat zijn vrouw hem op goede gronden gewaarschuwd had.³⁾

Na de Bijbel brengt de geschiedschrijving ons verder. Pontius Pilatus is van 26 tot 36 n.C. stadhouder over Judea geweest. Hij was een Romein (in tegenstelling tot zijn voorgangers) en had de Joden getergd door de Romeinse veldtekenen in Jerusalem te plaatsen later door gouden schilden (schijnbaar als eerbetoon aan de keizer) in zijn Jerusalems paleis op te hangen. Beide heeft hij moeten terugnemen op hoog bevel; de keizer had liever orde dan onrust. Verder heeft hij Jerusalem een waterleiding „gegeven”, die hij bekostigde uit de tempelschatkist⁴⁾.

Philo en Flavius Josephus, twee Joodse geschiedschrijvers uit de eerste eeuw, hebben beiden een boekje over Pontius Pilatus opengedaan. Ook Agrippa, koning over Syrië, heeft zeer ongunstig over Pilatus aan de keizer gerapporteerd: noemde zijn hardheid, omkoopbaarheid, gewelddaden, roofzucht en voortdurende terechtstellingen zonder vorm van proces. Op de berg Gerizim heeft hij een aantal Joden laten afslachten, die vermoedelijk in een val waren gelokt. Het eind was, dat Pilatus door zijn chef Vitellius naar Rome is gestuurd, om zich voor de keizer te verantwoorden. Aan een in 1961 gevonden Romeinse inscriptie gaan we nu maar voorbij en melden, dat Pilatus naar het Zuidfranse Vienne is verbannen, waar hij een ontijdig einde vonden.

In de latere litteratuur is nog al wat stof van legendarisch karakter te vin-

DOOR
D. W. L. MILO
DALMALLY

den. Justinus Martyr, Tertullianus en Eusebius - stuk voor stuk autoriteiten - spreken over een ambtelijk rapport, dat Pilatus over Jezus' kruisdood naar Rome zou hebben gezonden. Zijn vrouw, die hem de veroordeling ont-raadde, wordt in de Grieks-Orthodoxe kerken als de heilige Claudia Procula vereerd. Ze zou als christin zijn gestorven⁵⁾.

En dan is daar Boëthius (480-524), Romeins filosoof, theoloog en staatsman, onder koning Theodorik de Groote zelfs eerste minister. Op naam van deze geleerde staat: dat hij de litteratuur van de „oudheid” naar de middeleeuwen heeft overgebracht. Hoewel hij al op 44-jarige leeftijd zijn einde vond - wegens hoogverraad ge-vonnist - heeft hij vele en belangrijke geschriften nagelaten. En ook hij leverde een bijdrage aan de geschiedenis van Pontius Pilatus, een zeer bizon-dere!

- o -

Maar na deze kleine historische inleiding stappen we eerst over naar een wonderlijk verhaal, dat sedert de dagen van de Heiland hier in Schotland is blijven hangen.

Op anderhalf uur Oostelijk van ons dorpje ligt de prachtige Glen Lyon; ergens tussen Crianlarich en Aberfeldy, ten Noorden van Loch Tay en van Ben Lawers. In Glen Lyon hangt het verhaal, dat Pontius Pilatus aldaar - om precies te zijn: in het dorpje Fortingall - zou zijn geboren, uit een Romeinse vader en een Schots meisje. Het is geen verhaal waar de Schot trots op is. Maar ondanks alle pogingen tot ontkenning wordt het verteld en gedrukt tot op de huidige dag⁶⁾.

In dat dorpje Fortingall woonde eenmaal Metallanus, die van 10 v.C. tot 29 n.C. de Schotten regeerde. Hij heette „de meest humane vorst van alle Schotten, een die geen belastingen of andere plichten oplegde maar vrij eenvoudig woonde”. Zijn huis lag naast de boerderij Balnacraig, die nog bestaat. Tegen vijandelijke invasies was hij beschermd door een rij

heuvelforten en bakens. Bovendien was op de heuvel boven zijn huis het fort Dun Gael gebouwd, dat contact had met het fort Tuathail en de Heuvel van Drummond.

Kort voor onze jaartelling kwam daar een troep ruiters in zicht en werd tot koning Metallanus toegelaten. Het was een gezantschap van keizer Augustus te Rome met een vredige boodschap aan de koning der Schotten. Zij vertelden hem dat iedereen ter wereld, tot de verste volkeren van de Oriënt, vrede en vriendschap wenste met de Romeinse keizer en hem daarom enig goud en juwelen schonk. Indien Metallanus dit ook zou doen kon hij zeker zijn van de vriendschap van Rome en dat voor vele jaren. (Het gebeurde lang voor de vijandelijke Romeinse invasies in dit land.)

Terwijl Koning Metallanus dit verleidelijke voorstel in overweging nam (en stellig zijn onderhorigen ging raadplegen) bouwden de Romeinen een legerkamp vlak buiten Fortingall, waar ze meer dan een jaar verbleven. De ruïnes van dit kamp zijn vandaag nog zichtbaar; ze staan bekend als het „Romeinse Kamp”. Nog in 1700 werd er een staf gevonden, versierd met de Romeinse adelaar.

Schotten zijn zeker niet snel. Tijdens de langdurige wachttijd zou, volgens de overlevering, Pontius Pilatus in Fortingall zijn geboren. Het is niet bekend of koning Metallanus een van zijn huisgenoten, familie of personeel, ten dienste van een Romeins officier heeft gegeven; dan wel of een der Romeinse gezanten legaal verliefd is geworden op een der dochteren des lands. Maar de overlevering weet te zeggen, dat het moedertje een meisje Menzis was; en de Menzies-clan wordt gevormd door afstammelingen van koning Metallanus.⁷⁾

Na afloop van het lange wachten zijn de Romeinen teruggegaan. Ze namen de gewenste giften voor keizer Augustus mee, alsmede enkele leden van Metallanus' familie en het kindeke, dat Pontius Pilatus heette en uiteraard Romeins is opgevoed. Zo kon Metallanus, zegt de geschiedschrijver Boëthius, nog vele jaren in vrede regeren, op goede voet met Rome.⁸⁾

- o -

Zo luidt de overlevering. Natuurlijk mag aan een legende geknabbeld worden. Zij is niet Gods Woord en zij is feilbaar als wij zijn. Maar... de overlevering is taai. Die komt niet uit de lucht vallen. En in een land van barden, zingende geschiedvertellers, luistert het nauw met de waarheid en de feiten.

Bovendien, al zouden alle Schotten jokken: dit is een verhaal waar ze allerminst trots op zijn en... Boëthius was goed genoeg om het tussen zijn religieuze, filosofische en staatkundige geschriften te boek te stellen. Als u zou zeggen: Boëthius viel wegens hoogverraad en zijn getuigenis is dus aanvechtbaar - dan antwoordt de geschiedenis: die beschuldiging van hoogverraad was vermoedelijk een maatregel van zijn jaloerse vijanden.

Het Romeinse kamp is er ontegenzeggelijk geweest; ruïnes en opgegraven staf bevestigen de geschiedschrijving. Trouwens het dorp is een bezoek zeker waard. Wanneer u er ooit komt (en waarom niet?) wordt uw aandacht tevens getrokken door een ongelooflijk grote en oude taxisboom, die het heden met het verre verleden verbindt. Deze boom, bij de kerk staande en tegenwoordig door een muurtje beschermd, wordt door botanici en oudheidkundigen op 3000 jaar ouderdom gesteld en is daarmee verreweg de oudste boom van Europa.

Vergelijkt u deze taxisboom met de olijfbomen op Jerusalems Olijfberg, dan zeggen botanici dat deze laatste 2000 jaar oud zijn. De Romeinen hebben na de Joodse opstand van 69 alle bomen rond Jerusalem gekapt; dus moeten de bomen in de Hof van Getsemané kort daarna geplant zijn, dan wel (wat waarschijnlijker is) als uitlopers uit de stobben van toen gekapte bomen zijn gegroeid. En zo verbinden deze olijfbomen ons min of meer met de dagen van Jezus op aarde.

Maar de taxisboom van Fortingall was in de dagen van Pontius Pilatus' geboorte al duizend jaar oud. Ergo: er was daar al een heilige plaats, er was een kerspel, en een koninklijk gezin woonde er tussen landbouwers. Niettemin, u mag die indrukwekkende boom vergeten voor de idee, dat Pilatus hier geboren kan zijn als een bastaard van een Romeins officier en een Schots landmeisje.

¹⁾ Luc. 13: 1, 2 - ²⁾ Joh. 19: 12 - ³⁾ Mtth. 27: 19 - ⁴⁾ dr F. W. Grosheide in Bijb. Enc. - ⁵⁾ dr H. v. d. Kwaak in W.P. Enc. - ⁶⁾ Hilary Wheaton in „Aberfeldy to Glenlyon” - ⁷⁾ de naam van Menzies, hier uitgesproken als Menges, komt in Nederland nog steeds tussen veel Schotse namen voor - ⁸⁾ Boëthius, in zijn Kronieken van Schotland, zegt dat Metallanus „raing mony yeris in gud peace”, vele jaren in goede vrede regeerde. De naam is trouwens verlatiniseerd.

Schizofrenie in de Sovjet-Unie

Naar aanleiding van Robert van Voren:
„Politieke Psychiatrie”

Schizofrenie vormt binnen de psychiatrische diagnostiek over de gehele wereld één van de bekendste ziektebeelden. Het gaat hierbij om een stoornis van de persoonlijkheid, die gepaard gaat met een sterk verlies van contact met de (tot dan toe) vertrouwde wereld en een doorbraak van een vreemde, psychotische wereld (b.v. hallucinaties). Het beeld valt vooral op door het gespleten-zijn van de persoonlijkheid. De prognose is betrekkelijk slecht: veel schizofrene mensen wonen jarenlang in psychiatrische inrichtingen.

Hoewel ook in het westen de diagnose 'schizofrenie' veel gesteld wordt, valt de afgelopen tien jaar met name veel kritiek te horen op de wijze waarop men in de Sovjet-Unie mensen geestesziek verklaart, met de vanzelfsprekendheid waarmee in een diktatoriale samenleving afwijkend gedrag als 'ziek' wordt bestempeld. Op deze wijze verdwijnen zowel politieke dissidenten als mensen die voor hun geloof uitkomen achter de tralies(!) van psychiatrische inrichtingen...

Een voorbeeld: Melangilis

In september meldde het Friesch Dagblad dat de 31-jarige Gederts Melangilis uit Ietland was opgenomen in een psychiatrische inrichting. Melangilis werkte als industriearbeider in Riga, maar volgde tevens colleges op de theologische hogeschool van de Evangelische Lutherse Kerk van Letland. Dit laatste was de reden dat de KGB hem in de gaten hield. Toen Melangilis onlangs afstudeerde en begon met zijn kerkelijke arbeid werd het tijd om in te grijpen: hij werd gevangen gezet. Ook zijn moeder kreeg met de KGB te maken: haar werd voorgespiegeld dat haar zoon strafvermindering zou krijgen als zij toegaf dat hij ook vroeger al tekenen van schizofrenie had vertoond.

Inderdaad kreeg Melangilis „slechts een lichte straf”: drie jaar werkkamp. Eerst moet hij echter behandeld worden wegens zijn schizofrenie. Dit betekent dat het tientallen jaren kan duren voor hij weer een vrij man zal zijn. Waarschijnlijk wordt er door toediening van psychofarmaca (medicijnen die de geest beïnvloeden) geprobeerd om Melangilis van zijn christelijke overtuiging te 'genezen'.

Afwijkend gedrag is ziek gedrag

Uit het voorgaande voorbeeld wordt al enigszins duidelijk hoe men in de Sovjet-Unie misbruik maakt van de psychiatrie. Iemand die afwijkt van de partijlijn is ziek (anders zou je je immers niet 'zo' gedragen, maar vol lof zijn over de zegeningen van het kommunisme!).

Daarbij hanteert men meestal de diagnose 'trage schizofrenie'. Het verontwaardigende hiervan is dat men dit beeld van toepassing kan achten op zeer veel mensen die niet de belangrijkste kenmerken van het algemeen-bekende

DOOR H. ALGRA DEN HELDER

schizofrenie-begrip vertonen. Zo komen hallucinaties in deze diagnose helemaal niet voor.

Voor de Sovjet-autoriteiten heeft het gebruik van deze omschrijving tenminste twee in het oog springende voordelen:

a. mensen kunnen jarenlang psy-

chiatrische inrichtingen worden opgesloten als ze hun ideeën niet veranderen;

b. men kan ontkennen dat er in de Sovjet-Unie politieke gevangenen zijn.

Het Snezhnevsky-syndicaat

De meest gezaghebbende psychiater in de Sovjet-Unie is dr Andrei V. Snezhnevsky. Hij ontwikkelde de theorie over schizofrenie die er debet aan is dat er veel politieke en religieuze dissidenten in psychiatrische inrichtingen worden opgenomen. Opvallend is hierbij overigens dat hij zijn visie dat bepaalde vormen van schizofrenie voorkomen bij mensen die familie van elkaar zijn, weet te staven met opmerkelijk eenduidige cijfers. (Als er een gezinslid „lijdt” aan trage schizofrenie zullen er veel familieleden aan hetzelfde beeld „lijden”; denk b.v. aan christelijke gezinnen...) Hoe werd deze eenduidigheid bereikt? In de eerste plaats waren de onderzoekers niet 'blind': men wist wie familie was van wie. Dit betekent dat er een grote kans bestaat dat het onderzoek naar een bepaalde uitkomst wordt toegeschreven. In de tweede plaats moesten alle onderzoekers de theorieën van hun eigen directeur, dr Snezhnevsky, op hun juistheid toetsen, waarbij zijn reputatie en hún promotie op het spel stond. Het onderzoeksresultaat moest dan ook worden goedgekeurd door hun eigen directeur. Het enige vakblad waarin vervolgens publikatie van de resultaten mogelijk is staat ook weer onder lei-

ding van... dr Andrei V. Snezhnevsky! Geen enkele mogelijkheid voor onafhankelijk onderzoek...

Herhaald onderzoek

Twee bekende Russische 'schizofrenen' - Pjotr Grigorenko en Vladimir Boekovski - werden door westerse psychiaters onderzocht. In beide gevallen bleek de diagnose 'schizofrenie' - volgens westerse maatstaven - volstrekt onjuist. Kommentaar vanuit de USSR: toen zij bij ons werden onderzocht waren ze echt ziek. Zo zou Grigorenko zich teveel hebben vastgebeten in de zaak van de 'Krim-Tataren'. Hier zien we dus een min of meer officiële reactie dat het zich bezighouden met zaken die de Sovjet-autoriteiten niet welgevallig zijn huns inziens betekent dat men ziek is.

Geschiedenis

In 1983 verscheen er bij uitgeverij Kok in Kampen een boekje, getiteld „Politieke Psychiatrie”. In dat boekje staan o.a. historische gegevens over het misbruik van de psychiatrie in de Sovjet-Unie. Een citaat uit 1918: „Ik heb het gevoel dat de Bolsjewisten een bijzonder smerige streek met mij uit willen halen. Vermoorden of in een gevangenis opsluiten is te moeilijk voor hen. Ze zullen me geestesziek verklaren...”

Het thans beruchte Serbski Instituut (waar veel politieke dissidenten „onderzocht” worden, en dat duidelijke banden onderhoudt met de geheime dienst KGB) werd ooit gezien als „de hoop van de revolutie”. Reeds in 1921 was de band met de „Partij” zo sterk dat er alle reden voor kritiek was ontstaan. Sindsdien is de situatie alleen maar verergerd.

Niet als los zand

Ouders en kinderen denken niet altijd hetzelfde. Dat is altijd al zo geweest en dat is in onze tijd ook zo. Ook als het gaat om levensvragen is dat het geval.

Ouders schrikken als hun kinderen zeggen niet meer naar de kerk te willen, ze schrikken als hun kinderen vertellen het geloof in God niet meer te zien zitten. Ze hebben immers de belofte aan het doopvont afgelegd en geprobeerd de van God gekregen kinderen op te voeden naar Zijn wil. Maar dan worden die kinderen groter, dan gaan die kinderen een eigen mening vormen en dan blijkt opeens dat er een kind is dat van die doop niet meer weten wil.

Dan wordt er gepraat, dat is goed. Dan wordt er veel gepraat, ook dat is goed.

Dan wordt er ook vaak te veel gepraat, dat is niet goed. Er kan een moment komen dat je niet meer zoveel praten moet, dat je wat afstand moet nemen, dat je door te

Terloops...

DOOR P. C. VAN WIJK ZALTBOMMEL

zwijgen soms meer zegt dan door te spreken.

Maar ouders hebben steeds de plicht de band met hun kinderen vast te houden. Contact moet er altijd blijven. Maar juist terwille van dat contact zullen ouders zich vaak moeten verloochenen, maar dat niet alleen. Ze zullen ook moeten leren dat hún woorden tekort kunnen schieten, terwijl Gods woorden en Gods trouw altijd krachtadig blijven. Maar hoe het ook verloopt, zowel ouders als kinderen zullen moeten beseffen dat ze niet als los zand naast elkaar mogen voortleven, omdat ze heel eenvoudig aan elkaar gegeven zijn. Dan alleen blijven ouders ook ouders van kinderen die

anders denken dan zij, dan blijven kinderen echt kinderen van hun ouders, ook al gaan ze in bepaalde opzichten eigen wegen.

- o -

Wij zijn niet aan elkaar gegeven om als los zand, uiteengedreven, te waaien luchtig naast elkaar.

We kunnen zo verschillend denken, daardoor elkaar soms ook wel krenken, maar toch: we blijven van elkaar.

Gedachten kunnen vaak niet passen, wij niet er tegenop gewassen, maar toch gedachtig aan elkaar.

We zullen moeten blijven praten, van hart tot hart, niets achter laten, zo vlug toch ben je uit elkaar.

Soms kan het praten moeite geven, emoties zijn dan blijk van leven, van leven voor en met elkaar.

Niet als los zand.

Uitzetting?

Jarenlang heeft de Wereldorganisatie voor Psychiatrie gediskussieerd over het al dan niet verwijderen van de Sovjet-Unie uit deze organisatie wegens misbruik van de psychiatrie. Hoewel de kritiek op dit misbruik vrij algemeen is, verschilden men van mening over de wijze waarop aan deze kritiek uiting zou moeten worden gegeven. Uitzetting betekent immers tevens het verlies van ieder professioneel contact en daarmee van mogelijke beïnvloeding, zo vinden tegenstanders van een boycot van de Sovjet-Unie. Een man die de gevolgen van de Russische psychiatrie aan den lijve heeft ondervonden, Vladimir Boekovski, bepleit een harde houding tegen de officiële Russische psychiatrie. Negatieve publiciteit blijkt van grote invloed te zijn op de houding van de Sovjet-autoriteiten. De al eerder genoemde psychiater Snezhnevsky verklaarde na de kritiek op de opsluiting van Medvedev (een bekend bio-

loog): „zulke mensen moeten niet worden opgesloten”. Hiermee bedoelde hij niet dat er een eind aan deze wijze van psychiatrie bedrijven moest komen, maar dat... zulke bekende mensen beter niet konden worden opgesloten.

Omdat de Sovjet-Russische autoriteiten vermoedden dat men tijdens het kongres van de WPA in 1983 uiteindelijk uitgestoten zou worden, heeft men de eer aan zichzelf gelaten en begin 1983, samen met enkele andere kommunistische landen, bedankt voor deze organisatie.

Recensie

Dit artikel werd geschreven naar aanleiding van een verzoek tot recensering van het boekje „Politieke Psychiatrie” door Robert van Voren. Hij heeft, samen met o.a. Boekovski en Korjagin, veel gegevens bij elkaar gezocht. Dat maakt het boekje soms wat rommelig (de hoofdstuk-indeling zou misschien ook wat anders kunnen),

anderzijds is het zeer boeiend (maar niet vrolijk stemmend) om te lezen. Het gaat niet alleen om droog feitenmateriaal, het gaat over mensen die het slachtoffer worden van een bangstigend totalitair systeem. Het is overigens zeer belangrijk (in het boekje wordt die relativisering ook gemaakt) dat we ons realiseren dat in alle landen misbruik van de psychiatrie op de loer ligt, al is dat risico in dictatoriaal geregeerde landen groter, zowel in 'Oost' als in 'West'.

Helaas werd „Politieke Psychiatrie” aan de late kant op de markt gebracht. Het boekje wilde immers tevens een vooruitblik geven op het kongres van de WPA. Het laatste hoofdstuk geeft de indruk dat er veel te haastig werd gewerkt door de uitgever: ik telde een tiental stijl- en zetfouten op 10 bladzijden. Dat inmiddels het kongres van de WPA achter de rug is, maakt echter nog niet dat het boekje verouderd is; de informatie is nog steeds actueel, want de situatie in de Sovjet-Unie is

nauwelijks veranderd. Ik kan dit 5e Rusland-cahier U ter lezing aanbevelen.

Robert van Voren,
Politieke Psychiatrie.
Kok, Kampen.
Bijna 100 bladzijden.
Prijz f 14,90.

Voor informatie werd tevens gebruik gemaakt van
Dr W. Reich, Psychiatrie in de
Sovjet-Unie. In: Intermediair,
1 april 1983.

In Uw Handen

Het wordt de hoogste tijd dat ik een oude schuld betaal: al máánden ligt er een bundeltje gedichten te wachten op een bespreking in Opbouw. De titel luidt: In Uw Handen, de schrijfster is: Geeske Wiersma. Het bekendste gedicht eruit is: Gebed voor mijn kinderen; daaraan is ook de titel van de bundel ontleend. Vermoedelijk zullen veel lezers het gedicht wel kennen, het is, meen ik, wel eens eerder in Opbouw afgedrukt, en het is ook opgenomen op een wandtegel. Toch zal ik het nog een keer overschrijven om er enkele opmerkingen over te maken.

Gebed voor mijn kinderen

*Ik leg de namen van mijn
kinderen in uw handen.
Graveer Gij ze daarin met
onuitwisbaar schrift.
Dat niets of niemand ze meer
ooit daaruit kan branden,
ook niet als satan ze straks
als de tarwe zift.*

*Houdt Gij mijn kinderen vast,
als ik ze los moet laten
en laat altijd Uw kracht
boven hun zwakheid staan.
Gij weet hoe mateloos de
wereld hen zal haten,
als zij niet in het schema van
de wereld zullen gaan.*

*Ik vraag U niet mijn kinderen
elk verdriet te sparen,
maar wees Gij wel hun troost, als
ze eenzaam zijn en bang.
Wil om Uws naams wil, hen in
Uw verbond bewaren,
en laat ze nooit van u ver-
vreemden, nooit, hun leven lang!*

*Ik leg de namen van mijn
kinderen in Uw handen.
Amen.*

Dit gedicht hangt in heel wat huiskamers aan de muur, wel een bewijs dat het velen aanspreekt. De eerste twee

EX LIBRIS

DOOR
T. HOEKSTRA
ZWOLLE

regels van de tweede strofe zullen vermoedelijk verwoorden wat in véél ouders omgaat, als zoon of dochter „de deur uitgaat”: in militaire dienst of „op kamers”. Begint het trouwens al niet veel eerder, b.v. als moeder ze voor het eerst naar de kleuterschool brengt? Ouders móeten hun kinderen eens loslaten. Het sterkst is dat natuurlijk het geval, als die kinderen hun eigen weg in het leven moeten gaan zoeken, als ze niet elke avond onder het vrouwde dak terugkeren. Elke vader en moeder beseft dan wel iets van de gevaren die daaraan verbonden zijn, ik hoef daar niet over uit te weiden. Ik vind die twee regels dan ook de sterkste uit het hele gedicht:

*„Houdt Gij mijn kinderen vast,
als ik ze los moet laten.”*

Beeldspraak is iets dat we elke dag tegenkomen, we kunnen er gewoon niet zonder en in poëzie wordt er dikwijls op een heel eigen manier gebruik van gemaakt. Tegelijk kan juist door die heel eigen manier van beeldspraak de verstaanbaarheid belemmerd worden. Taaluitingen, ook gedichten zijn een vorm van communicatie tussen mensen, ze moeten dus „begrepen” kunnen worden.

Laten we dan eens kijken naar de eerste strofe van dit gedicht: „Ik leg de namen van mijn kinderen in Uw handen”. Wordt zoiets „begrepen”? Ik denk het wel; de meeste lezers zullen dit wel opvatten als: ik draag mijn kinderen aan U op, ik vraag U voor hen te zorgen. Maar is de beeldspraak geslaagd te noemen? Mijns inziens niet: het gaat niet om de námen die in

Gods handen worden gelegd. Dat beeld is niet zuiver, je zou bij wijze van spreken die namen eerst op moeten schrijven voor je ze ergens neer kunt leggen. Zo'n bijgedachte werkt storend; we kunnen wel ons leven in iemands handen leggen, zeker in die van God, het verband met letterlijk „leggen” is dan zó zwak dat we het uitsluitend figuurlijk opvatten en daarom hebben we daar geen moeite mee. Ik begrijp natuurlijk best dat met die „namen” de kinderen zelf bedoeld worden, zij worden immers met die namen aangeduid, maar ik vind toch dat zo een gedachte niet op de goede manier wordt weergegeven. Misschien wordt mijn bedoeling duidelijker, als ik enkele voorbeelden geef: mijn leven, mijn lot, mijn geluk, dat alles kan in iemands handen liggen. Het betekent dan: die ander kan het volledig beïnvloeden, het is helemaal van die ander afhankelijk. Als ik dat zeg van mijn náam, betekent het dat mijn aanzien, mijn eer, respect, kortom mijn „goede naam” van die ander afhankelijk is. En dát wordt in dit gedicht niet bedoeld!

Natuurlijk moeten we verband leggen met de volgende regels: „Graveer Gij ze daarin met onuitwisbaar schrift”. Hoe ver gaat nu de communicatie met de lezer? Wordt dat herkend? Het komt uit Jesaja 49:16, waar de Heere zegt: (tot Sion) „...Ik vergeet u niet. Zie, Ik heb u in mijn handpalmen gegrift, uw muren zijn bestendig vóór Mij”. Er wordt hier niet van námen gesproken, maar van Sion. Het beeld is mij trouwens niet helemaal duidelijk. Eerlijk gezegd, vind ik het woord „griffen” hier ook maar vreemd. In de oude vertaling staat „gegraveerd”. Zou er zoiets als tatoeëren bedoeld worden? De schriftgeleerden bij wie ik heb geïnformeerd, maakten mij ook niet zo veel wijzer. En wát staat er dan precies in Gods handen? Ik krijg de indruk van een tekening, de omtrekken van de stad Sion: „Uw muren zijn bestendig voor Mij”. In elk geval gaat het hier niet om namen van personen, maar om het verbondsvolk en ook daarom is het beeld dat de dichteres gebruikt, minder juist, niet zuiver. Dat

geldt ook voor het vervolg in die eerste strofe: „Dat niets of niemand ze meer ooit daaruit kan branden”. Dat laatste woord rijmt wel mooi op „handen”, maar het past niet in het geheel. Iets dat ingegrift is, probeer je er niet uit te branden. Het past ook niet bij het spreken over God zoals we dat uit de Bijbel leren kennen: zonder meer is duidelijk dat nóóit iemand iets uit Gods handen kan weghalen, en van branden kan helemaal geen sprake zijn. Zo zien we maar hoe riskant het gebruik van een bepaalde beeldspraak kan zijn.

Het rijm kan een bijzonder esthetisch element in een gedicht vormen. Het kan evenwel een schrijver ook verleiden tot het gebruik van woorden en beelden die bij nadere beschouwing niet op hun plaats blijken te zijn. Het woord „zift” zal wel opgeroepen zijn door „schrift”: „Dat niets of niemand ze meer ooit daaruit kan branden, ook niet als satan ze straks als de tarwe zift”. Dat laatste is ontleend aan Lucas 22:31. Maar er is geen aansluiting, geen verband, ook niet via associatie, tussen dat „branden” en dat „ziften”. Er schuilt trouwens ook nog een taalfout in de zin: het eerste „ze” slaat op de namen, het tweede „ze” op de kinderen.

Nu hoop ik maar dat niet allerlei lezers geïrriteerd zullen raken doordat ze het bovenstaande eigenlijk maar muggenzifterij vinden. Misschien stelt het hun een beetje gerust, als ik vertel dat de dichteres zelf mij om een kritische bespreking heeft gevraagd? „Kraak ze maar gerust af”, waren haar woorden. Maar dat is natuurlijk mijn bedoeling niet. Dat ik op die dingen die ik hierboven heb genoemd, nu eens wat dieper ingegaan ben, komt ook doordat ik ze bij bespreking van gezangen uit het Liedboek herhaaldelijk ben tegengekomen. En dat bewijst dat de schrijfster nog niet in het slechtste gezelschap zit!

Om het uithoudingsvermogen niet al te veel op de proef te stellen, zal ik nu eerst maar even stoppen. Een volgende keer hoop ik nóg iets over deze bundel te zeggen.

Kerknieuws

Amstelveen

Op 10 mei a.s. hoopt ds K. H. de Groot zijn 25-jarig ambtsjubileum te vieren.

Preekconsent

Tijdens de vergadering van de Regio Enschede-Zwolle op 12 april j.l. is na onderzoek besloten, student T. Gerkema, Wanningstr. 163 te Zwolle, tel. (038-540377) preekconsent te verlenen voor de duur van een jaar.

Regio Harderwijk

Wij citeren uit het kort verslag van de vergadering van de Ned. Geref. Kerken in de regio Harderwijk, gehouden te Voorthuizen op 5 april j.l. Ds Versluis heet alle broeders welkom, ook de br. uit de Chr. Geref. Kerk uit Hattem en brengt de broeders in gedachtenis het heengaan van br. Eikelenboom uit Hattem, die als visitorator de regio vele diensten heeft bewezen.

Door de classis van de Chr. Geref. Kerken van Zwolle is nog geen definitieve regeling voor de afvaardiging

van de Ned. Geref. Kerken in ons ressort vastgesteld.

Ds G. van Keulen ligt de mondelinge instructie toe van de kerk van Wezep, hetgeen handelt over het niet verschijnen van de notulen van de vorige Landelijke Vergadering.

N.a.v. de instructie van de kerk van Wezep, besluit de regio de kerk van Enschede te verzoeken, de sluitings-termijn voor de ingekomen stukken van de Landelijke Vergadering uit te stellen tot een half jaar na het verschijnen van de acta van Breukelen.

Bij de rondvraag naar Artikel 37 K.A. wordt door de kerk van Wapenveld aan de orde gesteld:

- De voorfinanciering van de Landelijke Vergadering.
- De steeds toenemende kosten van de Theologische-Studie-Begeleiding.

Bij de persoonlijke rondvraag vraagt ds H. J. van der Kwast de nodige aandacht van de kerkeraden voor de komende Landelijke Vergadering.

De volgende vergaderdatum wordt vastgesteld op donderdag 4 oktober 1984 D.V. Roepende kerk is de kerk van Wapenveld.

Een nieuwe kerk in Almere

De samenwerkende kerken in Almere hebben zondag 1 april j.l. hun nieuwe kerk in gebruik mogen nemen. Zeer veel belangstelling werd ontvangen uit de kring van de kerken met name van de kant van de familieleden van de Chr. Ger. en Ned. Ger. Kerk in Almere.

Vrijdagavond 30 maart was de bouwkundige overdracht van de Commissie Kerkbouw aan de kerkeraad.

Zondagmorgen 1 april was voor de dienst van Ingebruikname veel belangstelling. Br. H. Landman, het eerste lid dat in Almere woonde, bracht de uit de CGK te Haarlem-Santpoort ontvangen kanselbijbel binnen; de fam. Hopman - met Henriëtte de eerste doopouders in Almere - het door een gemeentelid gemaakte doopbekken; en diaken br. H. P. de Boer de uit de Ned. Ger. Kerk Amsterdam-Noord ontvangen avondmaals-schaal en -beker.

Slechts het kerkorgel kon nog niet

Administratie

Administratie-adres:
Kon Wilhelminalaan 38
3956 TD Leersum
Tel. 03434-54288

Abonnementen:

Het aanvragen of opzeggen van abonnementen: uitsluitend bij de administratie.

Abonnementen kunnen ieder moment ingaan, doch slechts per 31 december eindigen. Opzeggen uiterlijk tot 15 nov.

Abonnementsprijs:

f 45,- per jaar of f 24,- per halfjaar.

Buitenland f 55,- per jaar of f 70,- per luchtpost.

Gironr. 404945 t.n.v.
Geref. Persver. Opbouw,
Brabantlaan 122
2101 SK Heemstede
Tel. 023-285825

Advertentieprijs:

40 ct. per mm.

familieberichten 35 ct p. mm.

Advertenties inzenden tot dinsdagmorgen 10.00 uur.

Advertenties en druk:

Drukkerij „Steenbergen”
Nooitgedacht 3
3701 AL Zeist
Tel. 03404-22452

„Vrees niet, want Ik heb u verlost,
Ik heb u bij uw naam geroepen,
want gij zijt Mijn”.

Jesaja 43:1b

Na een kortstondig lijden is op 22 april mijn innig geliefde man, onze vader en opa

NICOLAAS CORNELIS WAAGMEESTER

in de leeftijd van 70 jaar door de Here thuis gehaald.

Driebergen: A. Waagmeester-van Slooten
Baambrugge: E. B. Bakker-Waagmeester
D. J. Bakker
Robert, Annemarie, Marlies
Veenendaal: N. W. Beudeker-Waagmeester
D. N. Beudeker
Daniëlle, Auke, Anneloes, Wim, Nicoline
Son en Breugel: N. C. Waagmeester
V. C. Waagmeester-Spaarkogel
Jos, Rik, Emy, Joni
Uithoorn: J. M. Aalbersberg-Waagmeester
J. Aalbersberg
Nanneke, Pauline, Jan Peter
Langerak: M. Louwerse-Waagmeester
W. H. Louwerse
Anja, Peter, David
Son en Breugel: J. A. Waagmeester
A. S. Waagmeester-Otte
Brammert, Janne

27 april 1984

Traay 230, 3971 GW Driebergen

De begrafenis heeft heden te Driebergen plaatsgehad.

KOM EENS 'N DAGJE KIJKEN

Wees een dag onze gast, volg een aantal lessen en eet met ons mee.

We vertellen je graag wat over onze

— EENJARIGE VORMINGSKURSUS, waarin je je grondig leert oriënteren op je plaats t.o.v. God, de kerk en de samenleving.

Ook vertellen we je graag iets over onze

— DRIEJARIGE OPLEIDING, waarin je wordt toegerust tot werk in de kerken, in het godsdienstonderwijs, bij chrstelijke organisaties of in de zending.

In beide opleidingen schenken we veel aandacht aan persoonlijke vorming.

Je bent welkom! (Maak je wel eerst een afspraak?)

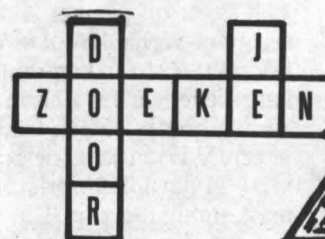
P.S. Onze folder is gauw aangevraagd.

Wie weet blijf je een jaar (of drie)

REFORMATORISCHE BIJBELSCHOOL

KRAKELINGWEG 10 — 3707 HV ZEIST

TELEFOON 03404-24166

Oplossing Paaspuzzel:

1. Pascha — 2. Egypte — 3. broden en koeken — 4. Abib — 5. veertiende dag — 6. aan de uittocht uit Egypte — 7. Josia — 8. Hizkia — 9. Jezus en zijn discipelen — 10. de Here Jezus — 11. Philippus en de kamerling uit Ethiopië (Morenland) — 12. de beenderen van het paaslam mochten niet worden gebroken.

Dit was dan de juiste oplossing van de laatste puzzel van dit seizoen. Ik wens jullie alvast een fijne zomervakantie.

Bouw aan Opbouw

☐ kennismakingsnummers
☐ abonnement

Naam

Adres

Postcode en plaats

Sturen naar: Administratie Opbouw (zonder postzegel) Antwoordnummer 38, 3940 ZD Leersum

□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□

„steenbergen“

□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□

WIE WACHT ER NU EEN HALF UUR VOOR 'T TOILET IN ZIJN VAKANTIE.....

Woonplaats.....

Youth for Christ Aktieve Vakanties, Postbus 73, 3970 AB Driebergen. Telefoon: 03438-15744